

ความรุนแรงเชิงโครงสร้าง (Structural Violence) ในมิติมนุษยวิทยา

ความหมายของความรุนแรงเชิงโครงสร้าง

ความรุนแรงเชิงโครงสร้าง หมายถึง สังคมที่มีกลไกที่หลบซ่อนทำให้คนบางกลุ่มไม่สามารถเข้าถึงสิทธิและโอกาสที่จะทำให้ชีวิตมีคุณภาพได้เท่าเทียมกับคนกลุ่มอื่น กลไกเหล่านี้จะเกิดขึ้นเป็นส่วนหนึ่งในกฎระเบียบทางกฎหมาย มาตรการ บรรทัดฐาน นโยบาย วิธีปฏิบัติที่ดำรงอยู่ในสถาบันทางการเมือง เศรษฐกิจ การศึกษา การแพทย์ สาธารณสุข สวัสดิการ ศาสนา ขนบธรรมเนียมและแบบแผนทางวัฒนธรรม ซึ่งเอื้อให้คนบางกลุ่มได้เปรียบและได้ประโยชน์มากกว่าคนบางกลุ่ม (Lee, 2019) กลไกดังกล่าวถูกผลิตซ้ำจนกลายเป็นเรื่องปกติที่ผู้คนยอมรับและนำไปปฏิบัติโดยไม่สงสัยว่ามันเป็นความรุนแรง เช่น เด็กที่ยากจนไม่สามารถเข้าถึงโอกาสทางการศึกษา เพราะสังคมคิดว่าผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจและมีทุนทรัพย์เพียงพอเท่านั้นที่สามารถเข้าเรียนในสถานศึกษาที่มีชื่อเสียง ทั้งๆ ที่รัฐสามารถพัฒนาระบบการศึกษาที่มีคุณภาพให้กับคนทุกกลุ่มไม่ว่าผู้นั้นจะยากจนหรือร่ำรวยก็ตาม

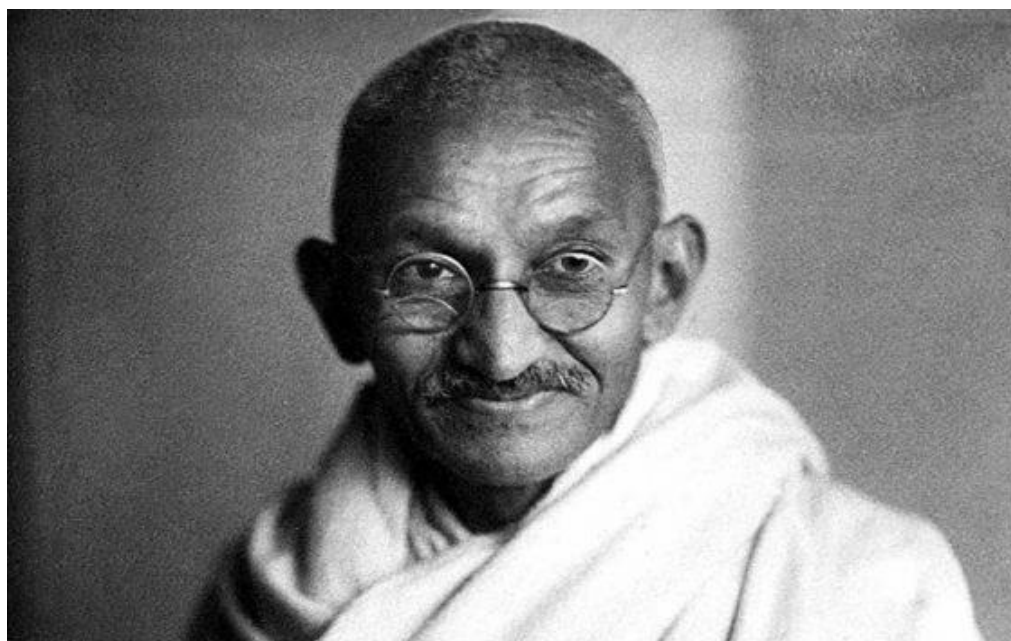
ความรุนแรงเชิงโครงสร้างจะไม่ปรากฏชัดเหมือนกับความรุนแรงในเชิงกายภาพ เช่น สงครามที่ทำให้ประชาชนบาดเจ็บล้มตาย หรือการก่อวินาศกรรมจากผู้ก่อการร้ายที่ฆ่าลายทรัพย์สินและชีวิตคนบริสุทธิ์ ความรุนแรงเชิงโครงสร้างจะปรากฏอยู่บนมาตรการทางสังคม เศรษฐกิจและการเมืองที่ซับซ้อน (Gupta, 2012) มีผลทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำและความไม่เป็นธรรมทางสังคม ปัญหานี้จะไม่แสดงและปรากฏแบบตรงไปตรงมา ทำให้สาธารณชนยากต่อการรับรู้ กล่าวคือกฎระเบียบและนโยบายของรัฐมักจะถูกมองเป็นปกติที่ประชาชนต้องปฏิบัติตามและมักจะเป็นเรื่องเชิงกฎหมายและข้อบังคับ ส่งผลให้กฎระเบียบและนโยบายเหล่านั้นไม่ถูกพิจารณาเป็นเครื่องมือของความรุนแรง Ho (2007) ยกตัวอย่างกรณีที่ถูกคลั่งไคล้ด้วยโรคติดเชื้อเอชไอวี/เอดส์ ถ้าคนๆ นั้นยากจนและไม่สามารถเข้าถึงบริการด้านการแพทย์และสาธารณสุข เขาก็จะเสียชีวิต ซึ่งปัญหานี้สะท้อนนโยบายการแพทย์ของรัฐสมัยใหม่ที่ไม่สามารถทำให้คนยากจนมีสิทธิและเข้าถึงบริการทางการแพทย์ที่มีคุณภาพได้ ฉะนั้น ความรุนแรงเชิงโครงสร้างคือผลพวงของมาตรการต่างๆ ที่ผู้มีอำนาจสร้างขึ้นโดยให้ประโยชน์กับคนทุกคนไม่เท่ากัน ซึ่งสะท้อนให้เห็นความไม่เท่าเทียมกันของมนุษย์ และทำให้มนุษย์บางกลุ่มเผชิญกับความทุกข์ยาก มีชีวิตที่ไม่ปลอดภัยและเสี่ยงอันตราย

Winter and Leighton (2001) กล่าวว่าผลกระทบจากความรุนแรงเชิงโครงสร้างจะเกิดกับชีวิตของคนบางกลุ่ม ซึ่งควรจะมีวิธีป้องกันและแก้ไขได้แต่รัฐเพิกเฉย ปล่อยให้มาตรการต่างๆ ดำเนินไปในทางที่สร้างความเหลื่อมล้ำ ความรุนแรงเชิงโครงสร้างจึงเป็นปัญหาที่มนุษย์ทำกับมนุษย์ด้วยกันเอง นอกจากนั้น ความรุนแรงเชิงโครงสร้างยังไม่สามารถบ่งชี้ได้อย่างชัดเจนว่าใครคือผู้กระทำหรือเป็นต้นเหตุ เนื่องจากผลกระทบที่เกิดขึ้นเกี่ยวข้องกับมาตรการที่มีกลุ่มคนหลายกลุ่มเข้ามาเกี่ยวข้อง หลายครั้งเป็นการปฏิบัติที่ดำเนินไปตาม

กฎระเบียบและข้อบังคับที่มีได้เป็นเจตนาของคนใดคนหนึ่ง การแก้ไขปัญหาความรุนแรงเชิงโครงสร้างจึงเป็นเรื่องของคนหมู่มากที่ต้องมีความรับผิดชอบร่วมกัน (collective responsibility)

ความเป็นมาในการศึกษาความรุนแรงเชิงโครงสร้าง

นักสังคมวิทยาชาวนอร์เวย์ ชื่อ Johan Galtung (1969) คือผู้ตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับความรุนแรงเชิงโครงสร้าง โดยเชื่อว่ากลุ่มผู้มีอำนาจทางสังคมไม่สามารถทำหน้าที่ปกป้องคุ้มครองและช่วยเหลือคนในสังคมได้ โดยปล่อยให้สังคมดำเนินไปอย่างไร้ประสิทธิภาพและเต็มไปด้วยกฎระเบียบที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินชีวิตของพลเมือง ผลที่ตามมาคือสังคมปั่นป่วน รุนแรงและมีความขัดแย้ง สภาวะดังกล่าวสะท้อนสังคมแบบระบบทุนนิยมโลกที่ผู้คนมีความแตกต่างทางชนชั้นอย่างชัดเจน

มหาตมะคานธี ภาพจาก <https://www.omnibiografia.com>

Galtung (1985) ยกตัวอย่างการเคลื่อนไหวทางสังคมโดยมหาตมะคานธีที่ต้องการช่วยเหลือคนยากจนในประเทศอินเดีย ในความคิดของมหาตมะคานธี “ความยากจน” คือความรุนแรงที่เลวร้ายที่สุด แต่ความยากจนเป็นผลผลิตเชิงโครงสร้างที่ทำให้เกิดความไม่เท่าเทียมระหว่างมนุษย์ และเป็นผลจากมาตรการและกฎเกณฑ์ทางการเมืองและเศรษฐกิจที่มีได้เอื้อประโยชน์ให้กับคนหมู่มาก แต่ให้สิทธิพิเศษแก่ชนชั้นนายทุน ตัวอย่างนี้ทำให้ Galtung สนใจปัญหาความรุนแรงเชิงโครงสร้างที่มาพร้อมกับกลไกอำนาจรัฐและระบอบทุนนิยม

ในช่วงทศวรรษ 1950-1960 แนวคิดเรื่องความรุนแรงเชิงโครงสร้างได้รับความสนใจในกลุ่มนักศาสนวิทยาชาวคาทอลิกในเขตลาตินอเมริกา โดยถูกใช้เป็นแนวคิดเพื่อวิพากษ์วิจารณ์

ปัญหาความยากจนและความไม่เป็นธรรมทางสังคม ซึ่งทำให้เกิดการตื่นตัวในการเรียกร้องให้สังคมมีความรับผิดชอบต่องาน (Gutiérrez, 1973) ต่อมาในช่วงทศวรรษ 1970 นักวิชาการชาวแคนาดา Gernot Kohler and Norman Alcock (1976) พยายามวิจัยเชิงสถิติเกี่ยวกับความไม่เท่าเทียมทางสังคม การเมือง และเศรษฐกิจ ประเด็นที่ได้รับความสนใจในการศึกษาดังกล่าวคือเรื่องการพัฒนาคุณภาพชีวิตและการส่งเสริมให้ประชากรมีอายุที่ยืนยาว โดยใช้กรณีศึกษาในประเทศสวีเดนในฐานะที่เป็นสังคมที่พลเมืองมีความเหลื่อมล้ำน้อยและประชาชนมีชีวิตที่มีคุณภาพ Kohler and Alcock พยายามใช้สวีเดนเป็นต้นแบบและนำไปประยุกต์ใช้กับสังคมอื่น นอกจากนั้นยังพัฒนาแนวทางการวิเคราะห์และเปรียบเทียบการกระจายทรัพยากรอย่างเป็นธรรมของแต่ละประเทศ เพื่อประเมินว่าประเทศใดมีความเหลื่อมล้ำทางสังคมมากกว่ากัน รวมถึงเปรียบเทียบอายุขัยของประชากรแต่ละประเทศ และพบว่าในแต่ละปีมีประชาชนประมาณ 18 ล้านคน ต้องเสียชีวิตเนื่องจากไม่สามารถเข้าถึงบริการด้านสุขภาพได้ ทำให้ค้นพบว่าสังคมโลกยังเต็มไปด้วยความรุนแรงเชิงโครงสร้าง

การศึกษาการมีอายุยืนของประชากร ถูกใช้เป็นดัชนีประเมินคุณภาพสังคมและเศรษฐกิจ ซึ่งทำให้นักวิชาการในช่วงทศวรรษ 1970 สนใจศึกษานโยบายการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจ ตลอดจนการเปรียบเทียบอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจและรายได้เฉลี่ยของประชาชนแต่ละประเทศ ซึ่งทำให้เห็นว่ายังมีประเทศที่ยากจนอีกจำนวนมากที่ประชาชนมีรายได้ต่ำและมีคุณภาพชีวิตที่ไม่ดี โดยเฉพาะในทวีปแอฟริกาที่ประชาชนมีอายุสั้นและมีรายได้น้อย ในขณะที่กลุ่มประเทศสแกนดิเนเวีย ประชาชนจะมีชีวิตที่ยืนยาวและมีรายได้สูง ความแตกต่างดังกล่าวนี้ทำให้เห็นว่าแต่ละประเทศมีนโยบายทางสังคมและเศรษฐกิจที่ไม่เหมือนกัน ส่งผลให้คุณภาพชีวิตของพลเมืองในประเทศมีมากน้อยไม่เท่ากัน กรอบความคิดดังกล่าวกลายเป็นรากฐานของการวิเคราะห์ปัญหาความรุนแรงเชิงโครงสร้างที่สนใจระดับการพัฒนา การกระจายรายได้ การเข้าถึงบริการด้านสาธารณสุข การลดอัตราการตายของทารก การให้โอกาสทางการศึกษา การลดอัตราการว่างงาน การมีที่อยู่อาศัย และการทำให้พลเมืองมีอาหารบริโภคอย่างเพียงพอ ประเด็นเหล่านี้จะถูกใช้เป็นเครื่องบ่งชี้ถึงการพัฒนามนุษย์และการเป็นสังคมที่เสมอภาค

อย่างไรก็ตาม ความรุนแรงเชิงโครงสร้างเป็นเรื่องที่มองไม่เห็นและจับต้องไม่ได้ การศึกษาเรื่องนี้จึงเป็นเรื่องยาก Gilligan (1996, 1999) อธิบายว่าการล้มตายของผู้คนจากความรุนแรงเชิงโครงสร้างมีจำนวนมากกว่าผู้เสียชีวิตในสงคราม ในทัศนะของ Gilligan มองว่ายิ่งประชากรโลกมีการเสียชีวิตมากเท่าใด ยิ่งสะท้อนความรุนแรงเชิงโครงสร้างมากเท่านั้น นอกจากนั้น ความเหลื่อมล้ำทางชนชั้นยังสะท้อนปัญหาสังคมที่คนยากจนจำนวนมากไม่สามารถเข้าถึงโอกาสและทรัพยากรที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต ความทุกข์ยากของคนจนจึงเป็นภาพสะท้อนความรุนแรงเชิงโครงสร้างที่สำคัญ ในการตรวจสอบความไม่เท่าเทียมทางสังคมจึงจำเป็นต้องชี้ให้เห็นชนชั้นที่มีอำนาจทางสังคมที่มีสิทธิพิเศษ และได้ประโยชน์ทางการเมืองและเศรษฐกิจ Gilligan (2001) อธิบายว่าภายใต้ความเหลื่อมล้ำทางสังคม เศรษฐกิจและ

การเมือง ส่งผลกระทบโดยตรงต่อคุณภาพชีวิตของคนชั้นล่างและอาจนำไปสู่ปัญหาการฆ่าตายตัว ความอดอยากและอดอาหารจนถึงแก่ความตาย หรือการมีสุขภาพที่เสื่อมโทรมเนื่องจากคนเหล่านั้นไม่มีเงินซื้อยารักษาโรค ไม่สามารถเข้าถึงบริการทางการแพทย์ที่มีคุณภาพเพียงพอ ในแง่นี้ ความรุนแรงเชิงโครงสร้างได้นำมาสู่ความรุนแรงทางร่างกายได้ (Bloom, 2001)

มานุษยวิทยากับการศึกษาความรุนแรงเชิงโครงสร้าง

นักมานุษยวิทยาชาวอเมริกัน Paul Farmer (2003) ได้นำแนวคิดความรุนแรงเชิงโครงสร้างไปใช้อธิบายโครงสร้างสังคมในฐานะเป็น “ปฏิบัติการสังคมแบบมวลชน” (collective social actions) โดยชี้ให้เห็นว่าสถาบันและองค์กรทางสังคมมีวิธีการปฏิบัติที่สร้างกฎเกณฑ์และระเบียบข้อบังคับอันส่งผลต่อความไม่เป็นธรรมทางสังคม กฎเกณฑ์ต่างๆ ที่สถาบันสังคมสร้างขึ้นแสดงออกในเชิงรูปธรรม เช่น การสร้างระบบสาธารณสุขปกคลุม เส้นทางคมนาคม ระบบชลประทาน ระบบไฟฟ้า และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ในพื้นที่สาธารณะ รวมไปถึงการสร้างโรงเรียน โรงพยาบาล สนามบิน ปฏิบัติการเหล่านี้สะท้อนว่าความรุนแรงเชิงโครงสร้างเกิดขึ้นจากวิธีการจัดสรรทรัพยากรที่ไม่เป็นธรรม เช่น ในเขตเมืองจะมีการพัฒนาระบบสาธารณสุขปกคลุมที่ครบถ้วนและทันสมัย ในขณะที่เขตชนบทจะไม่มีการพัฒนาถนนหนทาง ไฟฟ้าและน้ำประปา การจัดสรรทรัพยากรที่ไม่เท่าเทียมนี้ทำให้คนในพื้นที่ชนบทมีคุณภาพชีวิตที่แย่กว่าคนเมือง

ในเขตเมืองจะมีการพัฒนาระบบสาธารณสุขปกคลุมที่ครบถ้วนและทันสมัย
ภาพจาก <https://www.thairath.co.th>

Farmer วิจารณ์ว่าความไม่สมดุลของอำนาจนำไปสู่ความโหดร้ายที่ซ่อนเร้น โดยเฉพาะในระบอบอำนาจของทุนนิยมที่ทำให้คนจำนวนมากไม่สามารถเข้าถึงทรัพยากรที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต ปัญหาสุขภาพและความยากจนถือเป็นความรุนแรงที่ควรได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน Farmer เสนอว่าวิธีการที่จะแก้ปัญหานี้คือการสร้างมาตรการที่เป็นธรรมทำให้คนยากจนเข้าถึงบริการด้านสุขภาพ ตัวอย่างเช่น การติดเชื้อเอชไอวีในกลุ่มสตรีมีครรภ์และเด็กแรกเกิดในทวีปแอฟริกา ข้อมูลในปี ค.ศ. 2007 พบว่ามีประชากรประมาณ 40 ล้านคน เป็นผู้ติดเชื้อเอชไอวี และประมาณ 90 เปอร์เซ็นต์ เป็นประชากรที่อยู่ในประเทศยากจนที่ไม่สามารถเข้าถึงบริการทางการแพทย์ได้ (Mukherjee, 2007) ในการศึกษาคนจนในประเทศเฮติ Farmer (1990, 2006) พบว่านับตั้งแต่โรคเอดส์แพร่ระบาดในสหรัฐอเมริกาในช่วงต้นทศวรรษ 1980 ชาวเฮติคือกลุ่มคนที่ถูกตีตราว่าเป็นกลุ่มที่แพร่เชื้อเอชไอวี ส่งผลให้ชาวเฮติในสหรัฐอเมริกาถูกรังเกียจหลายคนถูกไล่ออกจากงาน เบื้องหลังของการกล่าวหานี้มาจากความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างสหรัฐอเมริกาและเฮติ ซึ่งอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในเฮติส่วนใหญ่มาจากนักท่องเที่ยวชาวอเมริกัน และการขายบริการทางเพศสร้างรายได้ให้กับคนจนในเฮติจำนวนมาก

Farmer (2006) กล่าวว่าเกย์ชาวอเมริกันนิยมเดินทางมาท่องเที่ยวและพักผ่อนริมทะเลในเฮติ ซึ่งผู้ชายชาวเฮติก็ขายบริการให้กับชาวเกย์อเมริกันอย่างแพร่หลาย จนทำให้เฮติกลายเป็นดินแดนในฝันของชาวเกย์ผิวขาวที่ต้องการมาแสวงหาความสุขทางเพศกับชายหนุ่มชาวเฮติ การท่องเที่ยวที่แฝงมากับการขายบริการทางเพศในหมู่เกย์ชาวอเมริกัน คือสาเหตุที่ทำให้เกิดการแพร่เชื้อเอชไอวีในหมู่ผู้ชายชาวเฮติ ซึ่งพวกเขาในฐานะยากจนและต้องการมีรายได้จากการขายบริการทางเพศ ผู้ชายเฮติที่มีความสัมพันธ์กับเกย์อเมริกันจึงได้รับเชื้อเอชไอวี แต่ในสภาพสังคมและเศรษฐกิจของเฮติ ไม่สามารถดูแลรักษากลุ่มคนที่ติดเชื้อเอชไอวีได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ผู้ชายชาวเฮติจำนวนมากล้มป่วยและเสียชีวิตจากโรคเอดส์ สถานการณ์นี้คือความรุนแรงเชิงโครงสร้างที่เป็นผลมาจากธุรกิจท่องเที่ยวและวัฒนธรรมเกย์อเมริกัน ซึ่งแสวงหาประโยชน์จากชาวเฮติที่ยากจนและขาดโอกาสทางสังคม ในแง่ประวัติศาสตร์ Farmer ยังชี้ให้เห็นอำนาจของสหรัฐอเมริกาที่เข้ามาแสวงหาประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติในเฮติ เช่น เข้ามาสร้างเขื่อนเพื่อผลิตไฟฟ้า ทำให้ชาวเฮติถูกขับไล่ออกไปจากพื้นที่และเผชิญชีวิตที่อดอยาก

ในการศึกษาของ Holmes (2013) พบว่าแรงงานชาวเม็กซิกันที่อพยพเข้ามาทำงานเป็นแรงงานรับจ้างในภาคเกษตรกรรมในสหรัฐอเมริกาจะถูกดูหมิ่นเหยียดหยามและถูกเอารัดเอาเปรียบ ชาวเม็กซิกันจำนวนมากลักลอบเข้ามาทำงานในสหรัฐอเมริกาอย่างผิดกฎหมายเพื่อหวังจะมีอาชีพและรายได้ที่เพิ่มขึ้น แต่พวกเขาก็ถูกจับและต้องติดคุก ภายใต้ปัญหาแรงงานอพยพชาวเม็กซิกัน สะท้อนให้เห็นระบอบอำนาจทางเศรษฐกิจของประเทศมหาอำนาจซึ่งขับเคลื่อนโดยความตกลงการค้าเสรีอเมริกาเหนือ (North American Free Trade Agreement, NAFTA) ที่มีเป้าหมายเพื่อแสวงหาตลาดส่งออกและลดต้นทุนการผลิตสินค้าเพื่อให้มีราคาถูกลง ส่งผลให้ประเทศที่ยากจนอย่างเม็กซิโกเสียเปรียบ เพราะแรงงานชาว

เม็กซิโกจะถูกจ้างด้วยราคาต่ำ แต่ผลกำไรจากสินค้าจะตกเป็นของบริษัทชาวอเมริกัน ชาวเม็กซิโกจึงดิ้นรนที่จะเดินทางไปทำงานทำในต่างประเทศเพื่อที่จะมีรายได้เพิ่มขึ้น และเป้าหมายของชาวเม็กซิโกคือการเข้าไปทำงานในสหรัฐอเมริกาซึ่งเสี่ยงต่อการถูกจับและมีชีวิตอย่างไร้ศักดิ์ศรี สิ่งนี้สะท้อนระบอบอำนาจของความรุนแรง

ภาพเจ้าหน้าที่ขี่ม้าไล่กวาดผู้อพยพ พร้อมกวัดแกว่งสายบังเหียนยาวราวกับแส้ที่พรมแดนสหรัฐฯ - เม็กซิโก
ภาพจากบีบีซีไทย นิวส์ <https://www.bbc.com/thai/international-58648616>

นักมานุษยวิทยาชาวอเมริกัน Nancy Scheper-Hughes (1996) อธิบายว่าความทุกข์ยากในชีวิตกำลังเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นประจำวัน และสังคมยอมรับว่าเป็นความปกติ สถานการณ์ดังกล่าวสะท้อนว่าความไม่เท่าเทียมทางสังคมกำลังแผ่ขยายและแทรกตัวอยู่ในระดับต่างๆ ตั้งแต่ครอบครัวไปจนถึงความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ความรุนแรงเชิงโครงสร้างในโลกปัจจุบันปรากฏอยู่ในการปฏิบัติทางวัฒนธรรม ความเชื่อทางศาสนา ความแตกต่างทางเพศ อุดมการณ์ทางความคิด ธรรมเนียม และไลฟ์สไตล์ Scheper-Hughes (2006) และ Benson (2008) กล่าวว่าเมื่อสังคมเต็มไปด้วยความไม่เท่าเทียมก็ยิ่งทำให้คนบางกลุ่มถูกกีดกันออกไป ไม่ว่าจะเป็นแรงงานข้ามชาติที่ไม่สามารถเข้าถึงสิทธิความเป็นพลเมืองของรัฐ กลุ่มคนหลากหลายทางเพศที่ไม่สามารถเข้าถึงสิทธิทางสังคมและสวัสดิการต่างๆ กลุ่มผู้ขายบริการทางเพศที่ไม่มีสิทธิเท่าเทียมกับอาชีพอื่นๆ กลุ่มคนเหล่านี้ไม่เพียงขาดโอกาสและสิทธิ แต่ยังถูกกีดกัน ถูกประณามและถูกเหยียดหยาม ความรุนแรงเชิงโครงสร้างจึงซ่อนทับอยู่กับอคติและความไม่ยุติธรรมทางสังคม

ผู้เขียน ดร.นฤพนธ์ ด้วงวิเศษ
หัวหน้ากลุ่มงานวิจัยและพัฒนา ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร

เอกสารอ้างอิง

- Benson, P. (2008). El Campo: Faciality and structural violence in farm labor camps. *Cultural Anthropology*, 23(4), 589-629.
- Bloom, S. L. (2001). *Violence: A public health menace and a public health approach*. London, UK: Karnac Books
- Farmer, P. (1990). Sending Sickness: Sorcery, Politics, and Changing Concepts of AIDS in Rural Haiti. *Medical Anthropology Quarterly*, 4(1), 6-27.
- Farmer, P. (2003). *Pathologies of power: Health, human rights, and the new war on the poor*. Berkeley, CA: University of California Press.
- Farmer, P. (2006). *AIDS and Accusation: Haiti and the Geography of Blame*. Berkeley: University of California Press.
- Galtung, J. (1969). Violence, peace, and peace research. *Journal of Peace Research*, 6(3), 167-191.
- Galtung, J. (1985). Twenty-five years of peace research: ten challenges and some responses. *Journal of Peace Research*, 22(2), 141-158.
- Gilligan, J. (1996). *Violence: Our deadly epidemic and its causes*. New York, NY: Putnam.
- Gilligan, J. (1999). Structural violence. In R. Gottesman (Ed.), *Violence in the United States: An encyclopedia* (pp. 229-233). New York, NY: Scribners and Sons.
- Gilligan, J. (2001). *Preventing violence*. London, UK: Thames and Hudson.
- Gupta, A. (2012). *Red tape: Bureaucracy, structural violence, and poverty in India*. Durham, NC: Duke University Press.
- Gutiérrez, G. (1973). *A theology of liberation: history, politics, and salvation*. Maryknoll, NY: Orbis Books
- Ho, K. (2007). Structural violence as a human rights violation. *Essex Human Rights Review*, 4(2), 1-17.
- Holmes, S. (2013). *Fresh Fruit, Broken Bodies: Migrant Farmworkers in the United States*. Berkeley: University of California Press.
- Köhler, G., & Alcock, N. (1976). An empirical table of structural violence. *Journal of Peace Research*, 13(4), 343-356.

- Lee, B.X. (2019). *Violence: An Interdisciplinary Approach to Causes, Consequences, and Cures, First Edition*. Hoboken, NJ: John Wiley & Sons.
- Mukherjee, J., Barry, D., Satti, H., Raymonville, M., Marsh, S., & Smith-Fawzi, M. (2011). Structural violence: A barrier to achieving the millennium development goals for women. *Journal of Women's Health*, 20(4), 593.
- Scheper-Hughes, N. (1996). Small wars and invisible genocides. *Social Science and Medicine*, 43(5), 889–900.
- Scheper-Hughes, N. (2006). Dangerous and endangered youth: Social structures and determinants of violence. *Annals of the New York Academy of Sciences*, 1036(1), 13– 46.
- Winter, D. D. N., & Leighton, D. C. (2001). Structural violence. In D. J. Christie, R. V. Wagner, & D. D. N. Winter (Eds.), *Peace, conflict, and violence* (pp. 585–599). New York, NY: Prentice Hall